

EFTERSKOLERNES TEMPERATURMÅLING 2021

Hvordan er efterskolernes helbred
efter Covid-19?

INDHOLD

Om analysen	2
ER resultat før FINANSIELLE POSTER fortsat under pres?	3
har skoler under 100 årselever fremgang?	6
De mindste efterskoler	6
De ”mindre” efterskoler	7
De ”lidt større” efterskoler	7
DE STØRSTE EFTERSKOLER	7
Er der færre underskudsskoler?	8
Udviklingen i elever, skolepenge og undervisningsomkostninger	9
effekt af faldende tilskud til inklusion og specialundervisning	11
Udviklingen i øvrige nøgletal	12
Specieefterskoler	13
Ordblindeefterskoler	14
Anlægsinvesteringer	15
Opsummering og udfordringer i 2021 og frem	16
Hvordan ser situationen ud for jeres skole?	18

OM ANALYSEN

Ifølge Undervisningsministeriets Regnskabsportal er der 206 efterskoler, som har indrapporteret økonomiske data for regnskabsåret 2020 mod 207 i 2019, mens der var 206 efterskoler i 2018. De kombinerede fri- og efterskoler, kombinerede fag- og efterskoler samt kombinerede høj- og efterskoler er i lighed med tidligere år ikke medtaget i denne analyse.

Der er således indrapporteret en efterskole mindre end sidste år, hvilken skyldes lukningen af efterskolerne Bjerget, Gram samt Ulstrup. I indeværende år er efterskolerne Hedens Efterskole og Thy Sportsefterskole nye i analysen.

Vi havde i sidste års temperaturmåling en forventning om, at skoleformen fortsat ville nærme sig 200 skoler indenfor et par år, som følge af gentagne underskud og stram likviditet hos en række skoler. Der var således en række skoler, som forud for Covid-19 stod i en sårbar situation. Der er baseret på udviklingen i 2020, samt det faktum, at der endnu ikke er lukket nogen skoler i 2021, ikke nogen indikation på, at vores spådom rammer helt rigtig. Det bliver således spændende at se, hvorvidt andelen af underskudsskoler endelig er vendt, eller om det overordnede indtryk for fremtiden er uændret. Der er flere nye efterskoler, som er slået dørene op i august 2021, ligesom der er flere nye efterskoleinitiativer i gang med forventet start i 2022. Der har de seneste år været åbnet nye skoler på samme niveau, som der er lukket skoler. Det bliver således spændende, om 2021 og 2022 vil byde på en udvidelse af det samlede efterskoletilbud, eller om de varslede skolelukninger kommer i 2022.

2020 har også for efterskolerne stået i skyggen af Covid-19, hvilket med sikkerhed har medført en masse ekstra administration - men der er ingen indikationer på, at Covid-19 har medført økonomiske udfordringer. Vi vil forsøge at belyse, hvad den økonomiske effekt af kompensationsordninger mv. har betydet for efterskolerne i 2020.

BDO udarbejder hvert år en individualiseret specialanalyse over landets efterskoler, hvilket giver ledelsen mulighed for at sammenholde deres skoles regnskabstal med et benchmark for skoler i samme størrelseskategori eller geografi. Analysen opdeles endvidere i almene efterskoler, ordblindeefterskoler og specialefterskoler. Analysen baserer sig på de 206 efterskoler, som indgår i nærværende temperaturmåling. Såfremt I har spørgsmål til analysen, eller ønsker at få uddybet tallene, står vi naturligvis gerne til rådighed. Vi præsenterer naturligvis også gerne jeres skoles benchmarkanalyse på et uforpligtende møde.

Temperaturmålingen dækker 3 år. Vi har dog primært fokuseret på udviklingen fra 2019 til 2020.

God læselyst.

Martin Jochens Lück
Statsautoriseret revisor
Tlf. 96 26 38 07
E-mail mju@bdo.dk

Klaus Grønæk Jakobsen
Statsautoriseret revisor
Tlf. 96 26 38 35
E-mail klg@bdo.dk

Redaktionen er afsluttet den 1. december 2021.
BDO tager forbehold for trykfejl og eventuelle ændringer efter redaktionens slutning.

ER RESULTAT FØR FINANSIELLE POSTER FORTSAT UNDER PRES?

BDO's Temperaturmåling for 2018 og 2019 viste, at efterskolernes overskud faldt betydeligt til trods for stigende elevtal. Skoleformens overskudsgrad har således været faldende de seneste år, og skoleformen er således udfordret på at have en rimelig konsolidering og til at kunne foretage den nødvendige opsparing til fremtidige investeringer. Skoleformen har i 2020 for første gang i en årrække ikke været belastet af effekten af omprioriteringsbidraget, ligesom Covid-19 har medført en række udeblevne omkostninger, hvorfor tendensen fra de seneste år ikke forventes at være fortsat samlet for 2020.

Fig. 1: Efterskolernes samlede resultatopgørelse 2018 - 2020.

Tkr.	2018	2019	2020
Antal skoler	206	207	206
Antal årselever.....	24.656	25.156	25.703
Statstilskud	1.830.163	1.813.143	1.981.263
Skolepenge	2.377.699	2.493.075	2.427.134
Andre indtægter*	184.929	200.107	173.403
Indtægter i alt.....	4.392.791	4.506.325	4.581.800
Lønomsomkostninger, undervisning	1.847.289	1.914.037	1.983.626
Andre undervisningsomkostninger.....	528.974	547.753	469.961
Lønomsomkostninger, ejendom	182.821	189.034	197.274
Andre ejendomsomkostninger	601.596	608.269	620.607
Lønomsomkostninger, kostafdeling	250.453	260.191	273.063
Andre kostafdelingsomkostninger	319.609	321.822	298.329
Lønomsomkostninger, administration	143.128	149.667	152.571
Andre administrationsomkostninger	246.267	254.437	252.143
Omkostninger i alt.....	4.120.137	4.245.210	4.247.574
Resultat før finansielle poster	272.654	261.115	334.226
Finansielle poster.....	-97.984	-102.934	-86.598
Årets resultat inkl. særlige poster	174.670	158.181	247.628
Overskudsgrad	4,0%	3,5%	5,4%
*En efterskole har i 2018 modtaget en donation på knap 37 mio. kr., hvilket er udeladt fra ovenstående og vores analyse.			
*En efterskole har i 2019 realiseret en ejendomsgevinst på 28,4 mio. kr., hvilket er udeladt for ovenstående og vores analyse.			

Skoleformens samlede omkostninger er trods den højere aktivitet på niveau med sidste år, hvilket skyldes væsentlige besparelser på andre undervisningsomkostninger end løn samt andre omkostninger i kostafdelingen. Der er samlet anvendt 101 mio. kr. mindre på disse poster, hvilket formodes i høj grad at kunne henføres til aflyste rejseaktiviteter og mindre indkøb af madvarer.

Resultatopgørelsen viser en markant fremgang i resultat før finansielle poster på samlet hele 73.111 tkr., hvilket sker som følge af et rekordhøjt elevtal og ovenstående lavere omkostninger. Skolerne har kunnet glæde sig over rekordoptag efter rekordoptag, og således har der i 2020 været 547 årselever mere end i 2019, svarende til en stigning på 2,2%.

Skolerne har de seneste år samtidig kunnet glæde sig over, at de samlede finansielle poster blev reduceret år for år. Skoleformen oplevede en stigning i 2019, hvilket dog primært skyldes, at der blev betalt og udgiftsført 7 mio. kr. vedrørende lukningerne af renteswaps mv. mod 1 mio. kr. i 2018. Årets realiserede finansielle poster på 86 mio. kr. er således de laveste i mange år og skoleformen havde f.eks. en rentebelastning på 129 mio. kr. i 2015. Skoleformen har således i høj grad haft en positiv effekt af det lave renteniveau i samfundet.

Skoleformen realiserer i 2020 en gennemsnitlig overskudsgrad på 5,4%, hvilket er det højeste niveau i nyere tid. Skoleformens overskud toppede sidst tilbage i 2016 med et samlet overskud på 200 mio. kr., hvorefter overskuddet og overskudsgraden har været faldende år for år. Årets overskud er således ikke kun på et højt niveau i forhold til sidste år, men også historisk set. Et historisk højt overskud og overskudsgrad kan selvfølgelig give anledning til spørgsmålet om, hvorvidt det er for godt?

Det er vores vurdering, at man er nødt til at se på både udgangspunktet og årsagen til den økonomiske udvikling. I 2019 havde hele 62 skoler af de 207 skoler realiseret en negativ underskudsgrad eller en positiv overskudsgrad lavere end 2%. Der var således rigtig mange skoler, som kæmpede med at få økonomisk sammenhæng og frigjort likviditet til fremtidige investeringer. Der har således været et udpræget behov for et løft i skoleformens samlede økonomi, såfremt man politisk ønskede et bredt udbud af efterskoler.

Herudover har 2020 årsregnskabet - og formentlig også 2021 årsregnskabet - været præget af Covid-19, hvilket for skoleformen i højere grad har medført udeblevne omkostninger end lavere indtægter. Der er således ingen grund til, at de 101 mio. kr. i lavere undervisnings- og kostomkostninger også vil være gældende for 2021/22 skoleåret, og dermed vil skoleformen senest i 2022 forventeligt vende tilbage til en lavere overskudsgrad. Såfremt skoleformen havde haft et uændret omkostningsniveau til undervisning og kost, så ville årets overskud have været 146 mio. kr. mod 158 tkr. i 2019 og en overskudsgrad på 3,2%.

Det vil således efter vores vurdering være en forkert konklusion at basere fremtidig tilskudsfastsættelse på skoleformens omkostninger og overskud i 2020 og 2021, da disse må forventes at være anormale år - også rent økonomisk.

Skolernes samlede indtægter er forøget med 75.475 tkr., svarende til en flot stigning på 1,7% i forhold til i 2019. Tages der højde for elevudviklingen i 2020, er skolernes indtægter faktisk faldet fra 179 tkr. pr. årselev til 178 tkr. pr. årselev. Den fine stigning på 75 mio. kr. kommer således fra de flere elever og ikke fra en højere indtægt pr. årselev. Det er relevant, da flere elever også normalt medfører flere omkostninger.

Vi har i de seneste år set, at den positive udvikling i skolernes indtægter sammensættes af vidt forskellige udviklinger i skolernes 3 indtægstyper, hvor nedenstående var gældende for 2019.

- Statstilskud pr. årselev er i gennemsnit reduceret med +6,9% (-2,9% sidste år)
- Skolepengeindtægt pr. årselev er forøget med -0,4% (-4,7% sidste år)
- Andre indtægter pr. årselev er forøget med -15,2% (+6,1% sidste år)

Udviklingen i 2020 giver ikke noget retvisende billede, da den væsentlige fremgang i statstilskud på 168 mio. kr. indeholder kompensation for den forældrerabat, som blev tilbagebetalt i forbindelse med hjemsendelsen i foråret 2020. Den afgivne rabat er også årsagen til, at den samlede skolepengeindtægt er faldet trods de flere elever.

Vi har ikke noget præcis tal for Covid-19 kompensationen fra staten, men skoleformen har samlet indrapporteret 110 mio. kr. i særlige tilskud mod 2 mio. kr. i 2019. Stigningen vil i al væsentlighed være relateret til Covid-19 kompensationsordningerne.

Såfremt vi tager udgangspunkt i, at de modtagne 110 mio. kr. i al væsentlighed er kompensation for tilbagebetaling til forældrene under nedlukningen, så fremkommer følgende tal:

- Statstilskud pr. årselev er i gennemsnit steget med 1,0% (-2,9% sidste år)
- Skolepengeindtægt pr. årselev er reduceret med -0,4% (+2,8% sidste år)
- Andre indtægter pr. årselev er faldet med 15,2% (+6,1% sidste år)

Udviklingen i statstilskuddet pr. årselev svarer til vores forventning, da statstilskuddet igen fra 2020 er blevet indeksreguleret.

Udviklingen i skolepengeindtægten pr. årselev ser også sandsynlig ud, da der, udover den statskompenserede rabat på ugeprisen, ligeledes blev givet en rabat på kost under hjemsendelsen. Denne rabat samt ej opkrævede egenbetaling til rejser mv. har således modsvaret skolens stigning i ugeprisen. Den samlede indtægt pr. årselev kan således fortsat beregnes til niveau 100 tkr. eller ca. 2.500 kr. pr. uge inkl. indmeldelsesgebyr og egenbetaling til rejser mv.

Tilsvarende er udviklingen i andre indtægter heller ikke overraskende, da mange arrangementer og udlejninger blev aflyst i 2020.

Ser man nærmere på udviklingen i skolernes omkostninger pr. årselev, er disse samlet steget 0,1%, hvilket kan henføres til følgende:

- +3,6% i skolernes lønomkostninger til undervisningen (2019: 3,6%)
- +4,0% i skolernes øvrige lønomkostninger (2019: 3,9%)
- 5,3% i skolernes øvrige omkostninger (2019: 2,1%)

Såfremt vi forudsætter, at skolens øvrige omkostninger vil være stigende igen i 2021 og særligt fra 2022 og frem som følge af en tilbagevenden til tidligere rejsevaner og indkøb af mad, så ses en fortsat udfordring med de stigende lønomkostninger. Skoleformens lønomkostninger udgør knap 60% af de samlede omkostninger inkl. afskrivninger på bygninger mv., hvorfor lønudviklingen er helt central ved budgettering for de kommende år.

Udfordringen ligger ikke nødvendigvis i en udvikling i lønomkostningen pr. årselev på 3,5-4% årlig - men at der ikke er noget match til udviklingen i statstilskuddet. Denne har i en årrække været negativ som følge af omprioriteringsbidraget - og har i 2020 haft en positiv stigning på 1%. Såfremt der ikke fremadrettet kommer et bedre match mellem lønudviklingen for skoleformen og udviklingen i statstilskuddet, så er skolerne nødt til at kompensere for den manglende stigning i statstilskuddet ved procentvis store stigninger i forældrebetalingen. Det har været konsekvensen de seneste år, hvilket har medført en relativ høj ugepris (100 tkr. pr. år for gennemsnitligt efterskoleophold), hvilket igen kan give en udfordring i tilvalget af skoleformen. Skoleformen har som nævnt haft rekordoptag på rekordoptag, hvorfor man kan argumentere for, at ugeprisen ikke har haft nogen negativ betydning - men ingen kender jo elevoptaget, hvis den gennemsnitlige ugepris havde været 500 kr. lavere, svarende til ca. 20 tkr. for en årselev.

Et væsentligt element for skoleformen, i forhold til at være et åbent tilbud, er den statslige elevstøtte samt puljen for individuel elevstøtte. Den statslige elevstøtte udgjorde 917 mio. kr. i 2020 mod 901 mio. kr. 2019, og udgør således knap 40% af den samlede betaling af ugeprisen.

Den individuelle elevstøtte er et godt redskab for skolerne til at kunne tilbyde et efterskolehold til familier, hvor ugeprisen er blevet for høj. Det er ligeledes et værktøj, som bliver anvendt, og der er således i 2020 blevet tildelt 29.638 tkr. mod 28.677 tkr. i 2019. Der foreligger dog stadig en udfordring i at få fordelt puljen til individuel elevstøtte mest hensigtsmæssigt, og der var således 47 mio. kr. i individuel elevstøtte ved udgangen af 2020, som skoleformen ikke havde fået anvendt og dermed blev overført til uddelinger i efterfølgende år.

HAR SKOLER UNDER 100 ÅRSELEVER FREMGANG?

Vi har igennem de seneste mange års temperaturmålinger set, at skolerne med under 75 årselever havde en større andel af underskudsskolerne. Temperaturmålingen for 2019 viste, at mere end hver 6. skole (35 af 207) havde underskud, og vores analyse viste, at flere af disse var udfordret med underskud og dårlig likviditet. Vi er således som udgangspunkt meget positive over, at vi ikke har set flere skolelukninger i 2021. Vi har indledningsvis belyst udviklingen nærmere for de forskellige skolestørrelser i nedenstående figur.

Skolestørrelse/ -type	2018			2019			2020		
	Sko- ler	Års- elever	Resultat tkr.	Sko- ler	Års- elever	Resultat tkr.	Sko- ler	Års- elever	Resultat tkr.
0-74	24	1.408	-10.368	24	1.491	-224	22	1.290	2.328
75-99	26	2.278	8.044	25	2.211	2.166	31	2.797	17.176
100-124	45	5.050	25.443	43	4.867	29.270	32	3.705	33.097
125-199	74	12.758	120.781	77	13.391	99.351	70	10.811	114.116
+200							14	3.883	46.027
Ordblinde	19	1.793	14.895	19	1.825	14.022	19	1.859	19.104
Særlige behov	18	1.369	15.875	19	1.371	13.596	18	1.358	15.780
	206	24.656	174.670	207	25.156	158.181	206	25.703	247.628

Fig. 2

Ovenstående figur viser, at antallet af skoler med færre end 75 årselever er på niveau med sidste år, men det samlede resultat for gruppen er markant forbedret, og gruppen er således overskudsgivende i 2020. Den væsentlige fremgang for skoleformen i 2020 har således også haft en effekt på de mindste skoler.

DE MINDSTE EFTERSKOLER

Det har historisk været de mindste skoler, der er lukket, og det var ligeledes hos skoler i denne gruppe, hvor vi så de største risici for skolelukninger i 2020 og 2021. Det er derfor rigtig glædeligt at se, at den økonomiske udvikling fra 2018 til 2019 er fortsat ind i 2020. Gruppen har realiseret et samlet overskud, hvorfor det er interessant, om det er en bred funderet fremgang eller enkelte skoler med store overskud.

En nærmere analyse af de 22 mindste skoler viser, at 9 af disse er underskudsgivende, hvor det var 15 af 24 skoler sidste år. Den positive udvikling i det samlede resultat skyldes således, at der er kommet væsentligt færre underskudsskoler. Der er samtidig - udover de 2 nystartede efterskoler - kun 1 skole med et underskud større end 1 mio. kr. Det er således vores indtryk, at der økonomisk er sket en generel forbedring for de mindre mindste skoler i forhold til 2019 og tidligere år.

Der er således flere og flere af de mindre skoler, som er lykkedes med at skabe en sammenhæng mellem indtægter og omkostninger. Dette er en glædelig udvikling, som samtidig er nødvendig, hvis det skal kunne forsvares at opretholde de mindre efterskoler. Den økonomiske fremgang viser også, at det er muligt at have en økonomisk velfungerende skole, selvom man strategisk har valgt at være en lille efterskole.

Den markante besparelse på undervisningsomkostninger og indkøb af mad, som vi indledningsvis kunne konstatere for den samlede skoleform, har selvsagt også en positiv betydning for de mindste efterskoler. Det er således vigtigt, at skolerne bruger disse år med gode resultater på at sikre driften for de kommende år, når omkostningerne igen normaliseres, ellers vil andelen af underskudsskoler hurtigt kunne stige igen!

DE "MINDRE" EFTERSKOLER

Gruppen af efterskoler med 75-99 årselever havde fra 2018 til 2019 en kraftig resultatnedgang uanset, at antallet af skoler og årselever var nogenlunde stabilt. Resultatnedgangen skyldes, at der er var en stigende andel af skoler med underskud i forhold til tidligere år. Udviklingen i 2020 har i høj grad været en anden, og gruppen har en betydelig fremgang.

Den meget positive udvikling kan dog også henføres til, at gruppen er steget fra 25 skoler i 2019 til 31 skoler i 2020, ligesom den gennemsnitlige skolestørrelse er øget fra 88 årselever til 90 årselever. Der er således en række skoler, som hidtil har været med i gruppen 100-124 årselever, som i kalenderåret 2020 har haft færre elever, men kommer med større overskud.

En nærmere analyse af de 31 skoler viser, at 7 af disse er underskudsgivende i 2020 mod hele 9 af 25 skoler sidste år. Tallene understreger, at den økonomiske fremgang er fordelt bredt mellem skolestørrelserne. Den store fremgang for gruppen kan også illustreres ved, at antal skoler med et overskud større end 1 mio. kr. er steget fra 2 skoler i 2019 til hele 9 skoler i 2020.

Stigningen i antallet af skoler i gruppen fortæller også historien om, at der er en række efterskoler, som ikke har været i stand til enten af fastholde (foråret 2020) eller optage elever (efteråret 2020), som de plejer, hvilket Covid-19 restriktionerne formentlig har været en medvirkende årsag til. Det har således for disse skoler været væsentligt, at Covid-19 kompensationerne også har haft inddraget dette element, således skolerne også i 2021 har modtaget en kompensation svarende til en normalisering af indtægterne.

I lighed med den forrige gruppe af skoler skal man dog ikke glemme den underliggende tendens frem til og med 2019. Regnskabsåret 2020 kan vise sig som en enlig svale, hvor mange skoler har fået lidt fedt på kroppen - men derfor skal der fortsat være stort økonomisk fokus, særligt på efterskoler med under 100 årselever, for at opretholde den positive drift.

DE "LIDT STØRRE" EFTERSKOLER

Gruppen af skoler med 100-124 årselever har haft en voldsom udvikling i gennemsnitligt overskud pr. skole, hvilket er steget fra 680 tkr. i 2019 til 1.034 tkr. De "mindre" efterskoler havde i gennemsnit et overskud på 554 tkr., så de lidt større efterskoler realiserer således i gennemsnit et overskud, som er næsten dobbelt så stort.

Den positive udvikling og fremgangen fra sidste år kan bl.a. tilskrives, at færre skoler har underskud (3 skoler mod 4 skoler sidste år med underskud) samt underskuddene er mindre negative end sidste år.

Når man kigger på det gennemsnitlige overskud, samt at 16 af de 32 skoler har et overskud på mere end 1 mio. kr., så kan man dog spørge sig selv, hvorfor der er skoler i denne gruppe, som har realiseret et underskud?

Der var i 2020 det samme antal skoler med mellem 75-99 og 100-124 årselever, men den sidste gruppe har således et overskud på det dobbelte i forhold til den første gruppe. Det bør få nogle skoler til at tænke over, hvorvidt de ønsker at være en efterskole med under 100 årselever eller en efterskole med over 100 årselever. Det gør entydigt en økonomisk forskel for drift og investeringer, men der er selvsagt også andre prioriteter, som skal vægtes.

DE STØRSTE EFTERSKOLER

Antallet af de største efterskoler har været let stigende de seneste år, hvor der er yderligere 7 skoler i 2020 i forhold til 2019. Der var således mere end 125 årselever på hele 84 af de 169 almene efterskoler i temperaturmålingen, svarende til 50%. De er således den klart største gruppe, men adskiller sig ved at have et spænd i årselevtallet fra 125 årselever til knap 600 årselever, hvorfor vi har valgt at dele gruppen op i 2 for indeværende år.

Det gennemsnitlige overskud for skolerne med op til 200 årselever er realiseret med 1.630 tkr., mens gruppen af skoler med mere end 200 årselever opnåede hele 3.288 tkr. Vi taler således en hel anden - og

---

bedre - økonomi hos skolerne mere end 125 årselever - hvilket også var forventet!

Vores analyser viser, at der underskudsgivende skoler inden for de første 4 grupper, om end flere hos de mindre skoler end de største skoler. Det bekræfter, at størrelsen har betydning - men det er samtidig ikke den eneste faktor. Det er samtidig påfaldende, at knap 22% af årseleverne har valgt en skole med under 100 årselever, hvilket er højere end sidste år (16,9%). Dette tal fortæller, at der hos mange elever fortsat er et ønske om at være på en mindre efterskole. Man kunne således godt forstille sig, at nogle elever ville vælge efterskolen fra, hvis minimumskravet til elevtallet blev hævet væsentligt.

Der ligger således efter vores vurdering en opgave i at sikre en tilstrækkelig økonomi hos de efterskoler, som vælger at være en "lille" efterskole - og som ikke kan opnå de økonomiske fordele, som de større skoler har. En mulighed kunne være, at en større andel af det samlede statstilskud blev givet som grundtilskud.

ER DER FÆRRE UNDERSKUDSSKOLER?

Vi har således allerede set, at skoleformen har realiseret en betydelig fremgang i årets resultat, ligesom fremgangen har været bredt funderet på alle skolestørrelse. Disse meget positive forhold burde medføre, at kurven for underskudsskoler endelig er blevet knækket efter en årrække med underskud på ca. hver 6. efterskole. Såfremt dette ikke er lykket i 2020, så er der for alvor grund til bekymring. Vi har nedenfor belyst dette forhold nærmere.

2018		2019		2020							
Antal skoler	*)	Resultat tkr.)	Gennemsnit tkr.	Antal skoler	*)	Resultat tkr.)	Gennemsnit tkr.	Antal skoler	*)	Resultat tkr.)	Gennemsnit tkr.
33	-	-28.251	-856	35	-	-25.310	-723	29	-	-17.873	-616
173	+	202.921	1.172	172	+	183.491	1.066	177	+	265.501	1.500
206		174.670		207		158.181		206		247.628	

Fig. 3 *) - = skoler med underskud / + = skoler med overskud.

Det fremgår af ovenstående, at svaret er noget blandet. Antallet af underskudsskoler er endelig faldet - udviklingen er knækket. Men er en reduktion fra hver 6. efterskole til hver 7. efterskole i virkeligheden ikke skuffende i et regnskabsår, hvor skoleformen har haft udeblevne omkostninger, som har medført en samlet stigning i årets resultat på 89 mio. kr.?

Der er selvsagt individuelle historier og årsager på hver af de 29 underskudsskoler. Det kan være faldende elevtal, væsentlige udskiftninger af medarbejdere, stor effekt fra ny ferielov og mange andre årsager. Det ændrer blot ikke på, at disse skoler - ligesom alle andre - kigger ind i en normalisering af omkostningerne i 2021 og fuldt ud i 2022. Det, som har givet de andre skoler en større økonomisk buffer, har disse skoler ikke fået opsamlet. Vores "gamle" spøgdom om en bevægelse mod i 200 skoler er vi således ikke helt klar til at forlade endnu.

Vi har udarbejdet en nærmere analyse på de 29 underskudsskoler. Dette viser, at 13 af disse skoler også havde underskud i 2019, mens hele 7 af de 13 skoler har haft underskud i alle 3 analyserede år, 2018 - 2020. De akkumulerede underskud er medvirkende til, at fundamentet på skolernes vej mod et regnskabsmæssigt overskud er ganske skrøbeligt, da de langvarige underskud tillige har reduceret i skolernes kapitale beredskab.

Der er heldigvis en række skoler, bl.a. de 7 skoler, som fortsat har både en betydelig egenkapital og et fornuftigt kapitalberedskab - men en snebold ruller hurtigere og hurtigere, så det kan være nu, der skal ske noget nyt på skolen for at ændre udviklingen.

Vi konkluderede sidste år, at vi kunne være på vej mod 200 skoler inden udgangen af 2022. Den forudsigelse, tror vi fortsat på, holder stik - omend det fantastiske resultat i 2020 nok har sat 1 år eller 2 yderligere på spådommen. Vores store bekymring ligger i, at hver 7. efterskole har realiseret et underskud i et år med 2020's økonomiske resultat, og der vil gå mange år, før skoleformen opnår tilsvarende resultat.

Vi er således ikke i tvivl om, at skolelukningerne bliver genoptaget. Det er således mere et spørgsmål om, om de mange gode opstartsinitiativer, som vi ser i øjeblikket, bliver økonomisk bæredygtige og dermed er med til at opretholde det samlede udbud af efterskoler.

UDVIKLINGEN I ELEVER, SKOLEPENGE OG UNDERVISNINGSSOMKOSTNINGER

Vi har med udgangspunkt i skolernes resultat nærmere analyseret, hvordan årselevtal, skolepengeniveau samt undervisningsomkostninger pr. årselev mv. har udviklet sig for de 169 almene efterskoler. Ordblinde- og specialefterskoler indgår således ikke i nedenstående. Der vil være en nedgang i skolepenge pr. årselev i forhold til 2019, som følge af Covid-19 forældrerabatten på ophold og kost.

Antal skoler i 2019	Resultat i tkr.	Årselever	Skolepenge pr. årselev	Undervisningsomkostninger pr. årselev	Årselever pr. lærerårsværk
32	Underskud	2.723	96.364	104.957	6,5
39	0-500	4.382	97.369	95.549	7,0
44	500-1.000	5.876	98.516	93.057	7,5
54	+1.000	8.979	100.698	87.074	8,1
169		21.960			

Fig. 4

Antal skoler i 2020	Resultat i tkr.	Årselever	Skolepenge pr. årselev	Undervisningsomkostninger pr. årselev	Årselever pr. lærerårsværk
25	Underskud	2.280	93.821	101.727	6,05
22	0-500	2.217	92.770	96.506	6,24
33	500-1.000	3.927	92.629	89.131	7,06
89	+1.000	14.062	95.344	85.952	7,40
169		22.486			

Fig. 4

I lighed med tidligere år er niveauet for undervisningsomkostninger fortsat helt afgørende for, hvor stort et overskud skolen kan forvente at realisere.

I figur 4 er den økonomiske udvikling meget tydelig, og antallet af skoler med et overskud på mere end 1 mio. kr. er således steget fra 54 skoler i 2019 til 89 skoler i 2020. Det var således mere end halvdelen af alle almene efterskoler, som i 2020 havde et overskud på mere end 1 mio. kr.

Analysen viser, at skolerne i alle 4 grupper har sænket sine nøgletal for årselever pr. lærerårsværk, hvilket må være udtryk for ansættelse af yderligere lærerressourcer, da årselevtallet samlet er steget i perioden. Nøgletallet er helt centralt for, hvorvidt der er økonomisk sammenhæng på en skole, og det er således tydeligt, at der er stor forskel på at have 6 eller 7 årselever pr. lærerårsværk. Der ligger således for undskudsskolerne en opgave i at få nedbragt undervisningsomkostningerne pr. årselev. Den væsentligste undervisningsomkostning er fortsat klart lønomkostningen, hvilket i 2020 udgjorde ca. 80% af undervisningsomkostningerne mod 78% sidste år.

Skolernes omkostninger til udlandsrejse og ekskursioner mv. fylder normalt også meget af de øvrige undervisningsomkostninger. Disse omkostninger er i høj grad udeblevet i indeværende år, og der er således i 2020 "kun" anvendt 130 mio. kr. mod 181 mio. kr. i 2019. Omkostningen har været kraftigt stigende igennem de seneste år, og vi ser ingen grund til, at den ikke vender tilbage med uformindsket styrke i 2022 årsregnskabet, såfremt der er fri rejseaktivitet i både foråret 2022 og efteråret 2022. Det kan dog være, at der er skoler, som har opdaget nye rejsemål, som kan gøres for en mindre økonomi og dermed give skolen end bedre økonomi.

Undskudsskolerne realiserer fortsat betydeligt højere undervisningsomkostninger pr. årselev, hvilket skolerne er nødt til at forholde sig til, hvis undskuddet skal vendes til et overskud. Hvis de 25 undskudsskoler kunne reducere undervisningsomkostningerne pr. årselev til gennemsnitligt 96-97 tkr. pr. årselev, ville det svare til en samlet besparelse på 12 mio. kr. De 25 skoler har et samlet underskud på 15,7 mio. kr.

Undskudsskolernes gennemsnitlige nøgletal udgør 6,05 for årselever pr. lærerårsværk, hvor vores analyser viser, at skolerne bør tilstræbe et nøgletal på 7 eller derover, medmindre skolen har betydelige merindtægter fra specialundervisning. 8 af de 25 skoler havde i 2020 også et nøgletal på 7 eller derover, hvilket blot viser, at nøgletal ikke gør det alene. Der er dog også en række af skoler med et nøgletal under 5, og hvis dette ikke ændrer sig, bliver disse skoler aldrig rentable.

Det er vanskeligt at fastslå et generelt niveau for skolernes undervisningsomkostninger pr. årselev, idet der er meget stor variation på netop dette område. Skolernes undervisningsomkostninger pr. årselev varierer således fra knap 60 tkr. til 160 tkr. med et gennemsnit på 92 tkr. (2019: 94 tkr.) Dette ændrer dog ikke på, at den enkelte skole skal kunne forklare niveauet af undervisningsomkostninger ud fra elevsammensætning eller ugeprisen, således der altid er tæt sammenhæng mellem indtægter og undervisningsomkostninger.

Der er i 2020 i alt 33 almene efterskoler, hvor undervisningsomkostningerne pr. årselev er større end 100 tkr., og 17 af disse, eller ca. 50% af gruppen, har underskud. Det er således en klar overrepræsentation af undskudsskoler i denne gruppe samt nogle klare indikationer på, at man bør tilstræbe et niveau under 100 tkr., medmindre man har et tilsvarende højere indtægtsniveau.

Det gennemsnitlige skolepengeniveau pr. årselev er i lighed med tidligere stort set ens for grupperne af skoler, der realiserer et overskud, der er lavere end 1 mio. kr., mens det gennemsnitlige skolepenge-niveau som tidligere er højere for skoler, der præsterer et overskud på over 1 mio. kr.

Skolerne bør tilstræbe et nøgletal for årselever pr. lærerårsværk over 7 for at sikre overskudsgivende drift.

EFFEKT AF FALDENDE TILSKUD TIL INKLUSION OG SPECIALUNDERVISNING

Vi har i de seneste temperaturmålinger haft fokus på, at skolens tilskud pr. årselev til særlig specialundervisning har været faldende de seneste år. Tilskuddet har været faldende som følge af flere tilskudsberettigede elever, hvilket hidtil ikke har medført et løft i puljen hertil på finansloven.

Vi har nedenfor udarbejdet en oversigt over udvikling i tilskuddet pr. årselev de seneste år, herunder den forventede udvikling i 2021.

Tilskud pr. årselev	2018	2019	2020	2021 (FLF)	Udvikling fra 2020 til 2021
Inklusion	22.835	20.528	20.885	21.139	1,2%
Specialundervisning	137.818	120.741	106.923	95.426	-10,8%

Fig. 5

Tilskuddet til inklusion kræver, at skolen minimum har 5 årselever, som gør brug af ordningen. Tilskuddet pr. årselev til inklusionsundervisning på de almene efterskoler har, efter flere år med faldende takst siden introduktionen heraf, fundet sit niveau og har både for 2020 og 2021 vist en positiv udvikling svarende til en forventet lønudvikling. Der er en direkte sammenhæng mellem inklusionsindsatsen og øgede medarbejderressourcer/lønomkostninger, hvorfor det er afgørende, at satsen som minimum følger lønudviklingen i de kommende år. Såfremt tilskudssatsen ikke følger med, at vil man risikere, at flere skoler fravælger at tilbyde et inklusionsforløb af økonomiske årsager.

Det er ikke en ordning, som alle efterskoler gør brug af. Der er således 52 almene efterskoler af de 169 skoler i vores temperaturmåling, som ikke har modtaget inklusionstilskud. Vores analyse viser endvidere, at der ikke er nogen særlig skolestørrelse, som udskiller sig særligt - der er således både små, større og store skoler bl.a. de 20 skoler, som modtager størst tilskud.

Tilskudssatsen til specialundervisning har desværre haft en hel anden udvikling, og det tyder ikke på, at den har fundet sit niveau (bundniveau) endnu. Tilskudssatsen i forslag til finanslov for 2021 er således hele 10,8% lavere end i 2020, som var 11% lavere end i 2019, som var 12% lavere end i 2018.

De sidste 3 år har skolerne således oplevet en tilskudssats, som er faldet med mere end 10% årligt samtidig med, at flere og flere elever eftersøger specialundervisning. Der er her tale om elever, hvor det vurderes, at en almen efterskole er mere rigtig end en specialefterskole. Udviklingen kalder således entydigt på, at puljen på finansloven bliver forhøjet hertil, således der følger et tilskud med elever, som modsvarer skolens øgede omkostninger hertil.

Vi har foretaget en beregning for de 20 almene efterskoler, som modtog størst tilskud til specialundervisning i 2020, samlet 28,7 mio. kr., og disse skoler vil med et uændret antal specialundervisningselever (skoleåret 2019/20) modtage 25,6 mio. kr. i tilskud i 2021, eller 3,1 mio. kr. mindre.

Politisk bør dette give anledning til ransagelse og dyberegående overvejelse om, hvorvidt dette er en yderst u hensigtsmæssig udvikling. Det bliver ganske enkelt nødvendigt at hæve tilskudspuljen til særlig specialundervisning som konsekvens af det stigende antal elever med behov herfor, såfremt man fra politisk side fortsat ønsker, at denne opgave skal kunne løses hos de almene efterskoler.

UDVIKLINGEN I ØVRIGE NØGLETAL

Vi belyser i det efterfølgende skolernes øvrige omkostningskategorier nærmere, med særlig fokus på udviklingen fra 2019 til 2020.

Antal skoler i 2019	Resultat i tkr.	Pr. årselev				
		Ejendomsudgift	Udgifter kostafdeling	Administrationsudgift	Markedsføring	It-omkostninger
32	Underskud	33.848	24.956	19.713	3.433	1.714
39	0-500	32.203	23.739	16.377	2.413	1.452
44	500-1.000	29.599	22.898	15.599	2.427	1.650
54	+1.000	29.987	22.456	13.702	1.971	1.196
169						

Fig. 6

Antal skoler i 2020	Resultat i tkr.	Pr. årselev				
		Ejendomsudgift	Udgifter kostafdeling	Administrationsudgift	Markedsføring	It-omkostninger
25	Underskud	33.560	23.818	19.461	3.110	2.386
22	0-500	30.642	23.870	16.555	2.474	1.331
33	500-1.000	31.777	23.162	15.560	2.817	1.577
89	+1.000	30.359	21.458	14.018	1.926	561
169						

Fig. 6

Figur 6 viser et billede, som ligner tidligere års analyser og som bekræfter, at der er en nøje sammenhæng mellem omkostninger pr. årselev og skolens elevtal. Skolerne i de 4 ovenstående grupperinger har i 2020 følgende gennemsnitlige årselev; 91, 101, 119 og 158. Skolerne med +1 mio. kr. i overskud har således 158 årselever mod i gennemsnit 91 årselever på underskudsskolerne, og dette smitter betydeligt af på gennemsnitsomkostningen, hvor særligt administration, herunder markedsføringsniveauet, bekræfter, at det er en økonomisk fordel at være stor.

De 169 skoler, som indgår i årets temperaturmåling, har tilsammen brugt 50,7 mio. kr. til markedsføring og PR, svarende til et gennemsnitligt forbrug på 300 tkr. pr. skole (307 tkr. i 2019 og 300 tkr. i 2018). Det er således på niveau med tidligere år. En nærmere analyse viser, at der fortsat er store udsving skolerne imellem, og der er således 33 skoler, som har brugt under 100 tkr. i 2020 (25 skoler i 2019).

Vi har de seneste år valgt at medtage en kolonne for it-omkostninger, hvor vi har medtaget en samlet post, som omfatter såvel undervisningsmæssige som administrative it-omkostninger. Denne omkostningsgruppe viser en fortsat stigende tendens. Efterskolerne har i 2020 anvendt 34,7 mio. kr. til it-området (2019: 31,5 mio. kr.), hvilket svarer til et gennemsnit på 205 tkr. (2019: 186 tkr.). Skolerne ser således ikke kun ind i stigende lønomkostninger, men også skolernes abonnementer mv. må forventes at vise prisstigninger i de kommende år.

SPECIALLEFTERSKOLER

Den økonomisk udvikling hos de almene efterskoler har også delvist ramt specialefterskolerne, men ikke i samme omfang som hos de almene skoler. Den mindre effekt vurderes at skyldes to forhold. Dels fylder udenlandske rejseaktiviteter mindre på specialefterskolerne, og dels har flere skoler haft elever igennem hele nedlukningen som følge af reglerne for nødundervisning. Specialefterskolerne er samtidig blevet reduceret med 1 skole i forbindelse med lukning af Ulstrup Efterskole i 2020.

Jf. nedenstående tabel har de resterende skoler dog klaret sig rigtig fint med stigende indtægter, stabile omkostninger og et resultat tæt på niveauet fra 2018 og 2,2 mio. kr. bedre end sidste år.

Særlige behov i tkr.	2018	2019	2020
Antal skoler	18	19	18
Antal årselever.....	1.369	1.371	1.358
Indtægter i alt	382.091	391.892	394.331
Udgifter i alt	-360.696	-372.549	-372.880
Resultat før finansielle poster	21.395	19.343	21.451
Finansielle poster.....	-5.520	-5.747	-5.671
Årets resultat.....	15.875	13.596	15.780
Overskudsgrad	4,2%	3,5%	4,0%

Fig. 7 Resultat for specialefterskoler

Skolernes indtægter udviser en fortsat stigning efter store stigninger i de seneste år. Vi så i temperaturmålingen fra sidste år, at den positive udvikling i indtægterne primært skyldes skolernes andre indtægter, som var forøget med 22% mod 0% for statstilskuddet og 2% for skolepengeindtægten. Vi har udarbejdet en tilsvarende analyse for udviklingen fra 2019 til 2020.

Analysen viser, at statstilskud er steget med 2,5%, skolepengeindtægten er reduceret med 4,3%, mens andre indtægter er steget med yderligere 8,9%. Der er således ingen tvivl om, at specialefterskolerne fortsat har et fokus på mulighederne for at opnå andre indtægter, hvilket i 2020 gennemsnitligt udgjorde 11% af de samlede indtægter. Det skal dog hertil nævnes, at andre indtægter i væsentligt omfang består af STU-elevforløb og kommunale tilskud til sociale støttetimer til eleverne og således i høj grad er elevrelaterede.

Tilskud pr. årselev	2019	2020	2021	2022 (udkast)	Udvikling fra 2021 til 2022
Grundtakst	23.237	23.563	23.751	23.989	+1,0%
Tillægstakst I	73.198	71.696	72.113	68.483	-5,0%
Tillægstakst II	109.798	107.543	108.170	102.724	-5,0%

Tilskudsordningen for tillægstakst I og II er baseret på en pulje, hvor tilskud pr. årselev falder, såfremt der sker en stigning i antal elever med ekstra behov. Specialefterskoler er således ramt af et stigende antal elever i 8.-10. klasse med behov for at komme på en specialefterskole samt deres egen succes med at gøre en forskel for disse elever. Skolerne har dog oplevet, at "betalingen" i form af statstilskud er lavere, end da ordningen blev indført i 2018, mens skolerne i samme periode har oplevet årlige stigende overenskomstlønninger. Den stigende skævhed medfører en nødvendighed for skolerne i at forholde sig til andre indtægter.

Specialefterskolernes andre indtægter udgør 43,0 mio. kr., hvilket kan sammenholdes med et overskud på 15,8 mio. kr. Skolerne er således fuldstændig afhængige af, at der kan genereres andre indtægter end statstilskud og skolepenge for at få driften til at være sammenhængende - også selvom der selvsagt er

knyttet omkostninger til skolernes andre indtægter. Kategorien ”andre indtægter” er dog fortsat den regnskabspost, hvor specialefterskolerne for alvor adskiller sig fra hinanden. Der er flere skoler med mindre end 1.000 tkr. i andre indtægter, mens specialefterskolen med de største andre indtægter har hele 9.538 tkr.

Af de 18 specialefterskoler har 2 skoler realiseret et underskud i 2020, hvor det var 3 af 19 skoler i 2019.

ORDBLINDEEFTERSKOLER

I temperaturmåling for 2019 bemærkede vi, at ordblindedefterkolerne realiserede endnu en markant elevtilvækst, men at årets resultat faldt yderligere. Den meget positive elevudvikling er fortsat, idet årselevtallet er forøget med yderligere 34 årselever i forhold til 2019, svarende til en aktivitetsstigning på 1,9% (1,8% fra 2018 til 2019). Ordblindedefterkoler fortsætter således en succeshistorie, som har været kendetegnende igennem snart mange år. Succesen har afspejlet sig i det samlede driftsresultat, der er forbedret markant med 5.082 tkr.

Den positive elevudvikling afspejler sig i skolernes indtægter, der er forøget med 2,7%, mens indtægten pr. årselev er steget med 0,8%, ca.194 tkr. Analysen bekræfter, at skolernes omkostninger pr. årselev er uændret i forhold til sidste år, hvilket i lighed med de almene efterskoler må formodes at være positivt påvirket af udeblevne omkostninger i 2020.

Skolernes overskud pr. årselev er således steget i forhold til sidste år, hvorfor stigningen i årets resultat skyldes en kombination af flere årselever og en højere indtjening pr. årselev.

Herudover er skolernes finansielle poster faldet tilbage til niveauet i 2018 efter en lidt overraskende stigning i 2019.

Ordblindedefterkoler i tkr.	2018	2019	2020
Antal skoler	19	19	19
Antal årselever.....	1.793	1.825	1.859
Indtægter i alt	339.422	351.012	360.352
Udgifter i alt	-317.999	-328.932	-334.750
Resultat før finansielle poster	21.423	22.080	25.602
Finansielle poster.....	-6.529	-8.058	-6.498
Årets resultat.....	14.894	14.022	19.104
Overskudsgrad	4,4%	4,0%	5,3%

Fig. 8

Den gennemsnitlige overskudsgrad for ordblindedefterkolerne er i 2020 steget til 5,3% mod 4,0% i 2019, og gruppen følger således udviklingen hos de almene efterskoler.

Ordblindedefterkolerne har modtaget tilskud til specialundervisning efter de samme regler som specialefterskolerne, men tilskuddet fylder ikke lige så meget i ordblindedefterkolerens samlede økonomi. De har således modtaget samlet 48,1 mio. kr. (19 skoler), hvor specialefterskolerne modtog 121,5 mio. kr. (18 skoler).

Af de 19 ordblindedefterkoler har 1 skole realiseret et underskud i 2020 mod ingen sidste år.

ANLÆGSINVESTERINGER

I temperaturmålingen for 2019 så vi, at investeringsniveauet udgjorde 390 mio. kr. mod 487 mio. kr. i 2018. Det er interessant, hvorvidt det væsentligt højere overskud har påvirket investeringerne, eller om det øgede resultat primært er gået til opsparing og gældsafvikling.

Skolernes investeringsniveau:

Antal skoler i 2019	%	Skoler med:	Anlægsaktiver pr. 31/12 2019 i tkr.	%	Anlægsinvesteringer i 2019 i tkr.	%
35	17,0	Underskud	811.934	11,7	21.942	5,6
51	24,8	Overskud < 0,5 mio. kr.	1.457.315	21,1	106.471	27,3
56	27,2	Overskud > 0,5 mio. kr. < 1,0 mio. kr.	1.871.770	27,1	73.782	18,9
64	31,0	Overskud > 1,0 mio. kr.	2.776.889	40,1	187.335	48,2
206*	100,0		6.917.908	100,0	389.530	100,0

Fig. 9 *Den nyetablerede Kvie Sø Efterskole er ikke medtaget i figur 9, da der ikke er noget 2018 sammenligningsgrundlag.

Antal skoler i 2020	%	Skoler med:	Anlægsaktiver pr. 31/12 2020 i tkr.	%	Anlægsinvesteringer i 2020 i tkr.	%
27	13,2	Underskud	613.224	8,8	38.914	11,9
30	14,7	Overskud < 0,5 mio. kr.	774.258	11,1	9.810	3,0
44	21,6	Overskud > 0,5 mio. kr. < 1,0 mio. kr.	1.385.608	20,0	90.001	27,5
103	50,5	Overskud > 1,0 mio. kr.	4.173.818	60,1	188.773	57,6
204	100,0		6.946.908	100,0	327.498	100,0

Fig. 9 *De nyetablerede Thy Efterskole og Heden Efterskole er ikke medtaget i figur 9, da der ikke er noget 2019 sammenligningsgrundlag.

De 204 efterskoler har anlægsaktiver for i alt 6.946 mio. kr. efter, at der i 2020 blev investeret 327 mio. kr. Skolernes investeringsniveau er således lavere i 2020, hvorfor årets store overskud må være gået til opsparing og/eller gældsafvikling.

Det er vores vurdering, at skolernes krav til overskudsgraden har været stigende som følge af dårligere adgang til lånemarked og dermed større behov for likviditetsopsparing til investeringer. Det giver således god mening, at det ekstraordinære resultat i 2020 ikke allerede kan ses i investeringssummen for 2020. Skolerne havde pr. 31. december 2020 likvide beholdninger inkl. værdipapirer på 950 mio. kr., hvilket kan sammenholdes med 694 mio. kr. ved udgangen af 2019 og 661 mio. kr. ved udgangen af 2018.

Det er således positivt, at skolerne har opbygget en betydelig stigning i de likvide beholdninger, som kan lægge bunden under såvel drift og investeringer i de kommende år.

Oversigten viser, at der har været betydelige investeringer blandt underskudsskolerne, men 3 skoler står for 28,1 mio. kr. af de samlede investeringer på 38,9 mio. kr. I 2019 havde 16 af 35 underskudsskoler gennemsnitlige anlægsinvesteringer under 250 tkr. pr. skole, mens dette i 2020 udgør 14 skoler, heraf 2 med en 0 investering. Der er således indikationer på, at der fortsat er mange skoler med meget begrænsede investeringer.

I 2019 stod de 25 skoler, som havde de største investeringer, for i alt 62% af de samlede investeringer, hvilket tilsvarende udgør 62% i år. Der er således igen i år skoler, som har taget et anlægsmæssigt kraftigt spring, og der er ingen grund til at tro, at det ikke også vil være tilfældet i 2021 med den opsparende likviditet, som skoler har opbygget.

Skolerne har ud over investeringerne i anlægsaktiver på 327 mio. kr. afholdt 147 mio. kr. i reparation og vedligeholdelse på ejendomsdrift, hvilket stort set er på niveau med 2019, hvor vedligeholdelsesomkostningerne udgjorde 142 mio. kr.

OPSUMMERING OG UDFORDRINGER I 2021 OG FREM

Temperaturmålingen for 2020 viser, at efterskoleformens helbred bestemt ikke er blevet negativt ramt af Covid-19. Skoleformen, som har oplevet en udvikling med lavere og lavere overskud igennem de seneste år, har i 2020 oplevet et økonomisk boost som følge af flere årselever, udeblevne omkostninger og faldende finansielle poster.

Det kan naturligvis starte en drøftelse omkring, hvorvidt skoleformen bør have et overskud tæt på 250 mio. kr. eller en overskudsgrad over 5%. Det er bare ikke en relevant diskussion. Den er ikke relevant, da 2020 efter vores vurdering vil adskille sig som et unikt år, og skoleformen vil igen i 2022 og frem se en hurtig normalisering af omkostningerne, hvilket igen forventes at reducere overskudsgraden til 3-4%. Regnskabsåret 2021 er sværere at spå om, da foråret 2021 også var præget af hjemsendelser, ligesom skolernes rejseaktiviteter ikke nødvendigvis er normaliseret endnu.

Diskussion omkring skolernes økonomi bør således ikke tage sit udgangspunkt i 2020, der har været fantastisk, og der er sket en betydelig likviditetsmæssig konsolidering. Nej, diskussionen skal fastholdes omkring, hvorvidt 3-4% i overskudsgrad er for lidt, passende eller for meget. Men måske diskussionen i virkeligheden skal omhandle noget andet - for er overskudsgraden egentlig retvisende, når hver 6. eller hver 7. efterskole er underskudsgivende - nogen år efter år? Årets temperaturmåling viste, at der fortsat var 29 efterskoler med underskud i dette historisk gode år.

Der er mange efterskoler, som lever i et meget udfordrende lånemarked, hvilket skyldes en kombination af lave gængs værdier på skolens bygninger samt historisk flere store tab til kreditforeningerne i forbindelse med konkurser. Skoleformen har således en interesse i, at antallet af underskudsgivende efterskoler bliver nedbragt, således flere skoler kan servicere gælden og dermed være med til at nedbringe den tabsrisiko, som finanssektoren ser i skoleformen. En sådan udvikling kan have stor positiv værdi for alle øvrige efterskoler - både i forhold til at kunne opnå lån samt på forbedrede lånebetingelser som fx bidragssatsen.

Årets temperaturmålingen viser ligeledes, at det fortsat er hver 7. skole, som havde et underskud. Vi er derfor ikke i tvivl om, at der i lighed med seneste år også i 2022 vil komme skolelukninger, såfremt der "blot" sker en tilbagevenden til normalen før Covid-19. Der er opbygget nye reserver i 2020, hvorfor konkursen måske bliver udsat med et år eller to - men sker der ikke noget nyt, så kommer de igen.

Udviklingen i skolepengeniveauet viser, at skolepengeniveauet ikke adskiller sig væsentligt fra skole til skole. Vi har historisk aldrig set en sammenhæng mellem, at lavere priser gav en øget efterspørgsel fra de elever, som var den primære målgruppe. Det vil således være vores klare anbefaling til alle skoler - særligt underskudsskolerne - at få undersøgt, om ugeprisen er på markedsniveau med tilsvarende skoler, enten geografisk eller indholdsmæssigt.

Udviklingen i undervisningsomkostningerne viser i lighed med tidligere år, at de skoler, som realiserer de største overskud, hovedsageligt henter overskuddet ved at have et lavere omkostningsniveau, som primært skyldes lavere undervisningsomkostninger pr. årselev. Skolernes omkostning til undervisning udgjorde i 2020 ca. 58% af de samlede driftsomkostninger. Det er helt afgørende, at skolernes ledelse har fokus på denne omkostningsgruppe og herunder særligt nøgletallet "årselever pr. lærerårsværk", hvor der som en tommelfingerregel bør tilstræbes et nøgletal på over 7, medmindre der er særligt høje tilskud til specialundervisning.

Analysen af skolens øvrige omkostninger viste, at kampen om elever fortsat er intensive, idet der igen i år er høje markedsføringsomkostninger (55 mio. kr.), hvilket kan være udtryk for en betydelig konkurrence om eleverne skolerne imellem og i forhold til andre tilbud for målgruppen.

Endelig viser årsregnskaberne, at efterskolernes investeringslyst og investeringsevne er faldet igen efter den store stigning i 2018, hvor der blev investeret 487 mio. kr. Der er enkelte efterskoler, som har foretaget markante investeringer, og som dermed står særdeles stærkt til de kommende års konkurrence om eleverne, hvilket er en fortsættelse af billedet fra de seneste år.

Der bør være et særligt politisk fokus på puljen til specialundervisning. I forbindelse med indførelsen af den nye tilskudsordning blev puljen fastsat på baggrund af en forventning til antal årselever, som skulle have specialundervisning. Såfremt puljen dengang blev fastsat ud fra en forudsætning om et rimeligt tilskud pr. årselev, så må flerårige fald på mere end 10% vel betyde, at tilskudstaksten pr. årselev ikke længere er rimelig. Det ville være rimeligt over for de efterskoler, som har taget denne opgave på sig, at få kigget på området igen - herunder om puljen bør forhøjes.

Sammenfattende kan det konkluderes, at Efterskolernes Temperaturmåling for 2020 viser, at skoleformen har fået det økonomiske boost, som rigtig mange af skolerne trængte til, og som har givet nogle skoler mulighed for at realisere nogle af de planer og ønsker, som har været på brættet længe, men har afventet den økonomiske formåen. Det bliver således spændende at se, hvordan denne "ekstra" økonomi bliver forvaltet. Det er blot vigtigt at gøre sig helt klart, at det ikke er udtryk for et tilbagevendende niveau for 2022 og frem.

Nød lærer nøgen kvinde at spinde, og efterskolerne er blevet gode til at lægge budgetter samt finde alternative indtægter, som sikrer overlevelse. Vi anbefaler, at der udarbejdes detaljeret budget for de kommende 3 år med henblik på at få klarlagt, hvor store udfordringerne er for den enkelte skole, således det er muligt at udvise rettidig omhu. Det er i den forbindelse en rigtig god ide at få efterprøvet forudsætningerne og følsomheden i disse.

Vores anbefalinger er således:

- Vurdér følsomheden i skolepengeniveauet
- Afvej klassekvotienterne - er det muligt og acceptabelt med flere elever pr. lærer?
- Undersøg muligheder for alternative indtægter
- Undersøg muligheder for omkostningsminimering
- Udarbejd flerårig prioriteret investerings- og vedligeholdelsesplan
- Fastsæt krav i budgettering til skolens konsolidering

Vores bud til budget- og strategisk arbejde er:

- Der skal være et overskud
  - Der skal være et troværdigt undervisningstilbud
  - Der skal være overblik over skolens likviditet
  - Der skal være en budgetdisciplin - det er nemt at lave overskud på budget - sværere at efterleve
-

HVORDAN SER SITUATIONEN UD FOR JERES SKOLE?

Bestil et uforpligtende møde med os, hvor vi gennemgår en specialanalyse af din skoles konkrete tal. Det giver vished for, hvordan skolen præsterer på de enkelte poster i forhold til resten af branchen. Denne viden, kombineret med detaljeret budgetlægning, er afgørende for at kende følsomheden i skolens økonomi samt at få overblik over, hvor der eventuelt bør ske tilpasning af ressourceforbruget for at sikre en konkurrencedygtig omkostningsstruktur og få balance i indtægter og udgifter. I BDO har vi udarbejdet en budgetmodel, som gør det muligt at foretage detaljeret budgetlægning og følsomhedsanalyser på skolens økonomi - både på 12 månedsbasis og 3-års niveau. Når omkostningerne skal reduceres og tilpasses, er det vigtigt, at de præcise effekter kan beregnes. Har det skolens interesse, præsenterer vi gerne vores budgetmodel og det overblik, denne kan give.

Kontakt os gerne for et uforpligtende møde.

Bestil et uforpligtende møde eller læs mere på
www.bdo.dk/skoler

Martin Jochens Lück
Statsautoriseret revisor
Tlf. 96 26 38 07
E-mail mju@bdo.dk

Klaus Grønbæk Jakobsen
Statsautoriseret revisor
Tlf. 96 26 38 35
E-mail klg@bdo.dk

Denne publikation er skrevet i generelle vendinger og skal alene betragtes som generel vejledning. Publikationen dækker ikke specifikke situationer, og du bør ikke handle - eller undlade at handle - uden at have fået professionel rådgivning. Kontakt venligst BDO for at drøfte de specifikke problemstillinger. BDO, vores partnere og medarbejdere påtager os ikke ansvar for tab foranlediget af en handling, der er taget - eller ikke er taget - på baggrund af oplysningerne i denne publikation. Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne folder eller dele heraf er ikke tilladt uden BDO's skriftlige samtykke ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug for omtale.

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab, en danskejet rådgivnings- og revisionsvirksomhed, er medlem af BDO International Limited - et UK-baseret selskab med begrænset hæftelse - og del af det internationale BDO netværk bestående af uafhængige medlemsfirmaer. BDO er varemærke for både BDO netværket og for alle BDO medlemsfirmaerne. BDO i Danmark beskæftiger godt 1.300 medarbejdere, mens det verdensomspændende BDO netværk har godt 90.000 medarbejdere i 165 lande.

Copyright - BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab, cvr.nr. 20 22 26 70.